

СРПСКА ЕПИЗОДА ДАВИДА КАЛАКАУЕ, КРАЉА ХАВАЈА A SERBIAN EPI- SODE OF DAVID KALAKAUA, KING OF HAWAII

Горе: Инсигније ордена Калакауе из збирке одликовања британског принца Алберта. Лево: Краљ Хаваја Давид Калакауа. Above: The insignia of the Order of Kalakaua, from the collection of British Prince Albert. Left: David Kalakaua, King of Hawaii.

У фебруару 1882. године кнез Милан Обреновић IV прогласио је обнову српске краљевине и преузео ново владарско достојанство као Милан I. Његово преузимање краљевске титуле поздравила је већина владара, његових савременика, гестом који се сматрао *de rigueur*, наиме одликовали су га својим највишим орденима, како приличи “брату по круни”. Између осталих, одазвао се и краљ далеких Хавајских острва, Давид Калакауа, који је краља Милана одликовао Краљевским орденом Калакауе, основаним седам година раније у спомен на његов избор на хавајски престо. Орден је имао четири степена, а пре краља Милана Велики крст су добили од странаца аустријски цар Франц Јозеф, Престолона-

Звезда Великог крста Краљевског ордена Калакауе. Star of the Grand Cross of the Royal Order of Kalakaua.

Аверс Великог крста Краљевског ордена Калакауе. Obverse of the Grand Cross of the Royal Order of Kalakaua.

ледници Британије, Немачке, Данске, Шведске и Холандије, један британски принц, три пруска принца, четири сијамска принца, двојица малајских махараџа, председник Венецуеле и египатски Кедив. После краља Милана, овај су орден од странаца добили још само два председника Мексика, један председник Француске, по један шведски и француски принц, два кардинала и један надбискуп. Укупно, дакле 27 додела странцима, од свега 38 додељених Великих крстова, рачунајући и чланове хавајске Династије и грађане Хаваја. Само две од тих додела биле су са ланцем (британском принцу Алберту, мужу краљице Викторије, и самом краљу Калакауи). Ове податке дугујемо Гордону Меткалфу, који је објавио књижицу о хавајским краљевским орденима 1962. године. На основу сачуваних портрета краља Калакауе, као и оригиналног сета принца Алберта, види се да је у случају доделе Великог крста са ланцем лента била различита - чисто плава, уместо бела са четири плаве пруге.

Постоје индиције да је краљ Милан узвратио хавајском краљу Великим крстом Ордена белог орла, као и да је нижим степеном Ордена белог орла одликован начелник гардијске музичке јединице, извесни Давид Пиауеа.

Осим краља Милана, као носиоци Ордена Калакауе у Србији помињу се и генерали Драгутин Франасовић (3. реда) и Лазар Петровић (4. реда). Још два Србина цитирају се у Шематизму из 1899, као носиоци ордена Капиолани и Звезде Океаније. Није нам познато да је икада на српском колекционарском тржишту, или у некој од јавних збирки, икада виђен било који хавајски орден.

(Continued on page 5)

Горе лево: 4. степен Ордена Калакауе. Горе десно: 4. степен Ордена Капиолани. Above left: Order of Kalakaua, 4th Class. Above right: Order of Kapiolani, 4th Class.

(Continued from page 4)

In February 1882, Serbian Prince Milan Obrenovich IV declared himself King, under name Milan I. His new status and dignity was acknowledged by fellow Monarchs, who made him officially holder of their highest Orders of Knighthood or merit, as becomes a "brother by Crown". Among others, King of far-away Islands of Hawaii declared Milan I Grand Cross of the Order of Kalakaua, founded seven years ago to commemorate Kalakaua's own election to the throne of Hawaii. This Order was organ-

Велики крст Краљевског ордена звезде Океаније. Grand Cross of Royal Order of the Star of Oceania.

ized in four classes, and prior to being awarded to Milan I of Serbia it was already awarded to the following foreign holders: Emperor of Austria-Hungary, Crown Princes of United Kingdom, Germany, Denmark, Sweden and Netherlands, one British prince, three Prussian Princes, four Siamese Princes, two rajahs from Malaya, President of Venezuela, and Khedive of Egypt. Afterwards, foreign recipients included also two Presidents of Mexico, President of France, one Prince each from Sweden and France, two Cardinals and one Archbishop. This makes 17 awards to foreigners of the total of 38 Grand Crosses ever awarded. Only Prince Albert, consort of Queen Victoria, and Kalakaua himself held Collar of the

Order as well. These facts we owe to Gordon Medcalf, who published his book on Royal Orders of Hawaii back in 1856. Existing portraits of King Kalakaua, as well as preserved set of Prince Albert, bear witness that Collar holders used different Sash of plain blue, in stead of white with four blue stripes as other classes.

Among other holders of Royal Hawaiian Orders in Serbia, it is known that generals Dragutin Franasovich and Lazar Petrovich had Order of Kalakaua (3rd, resp. 4th Class), and that two other Serbian citizens were awarded Orders of Kapiolani and of Star of Oceania. We do not recollect that any of royal Hawaiian orders was ever seen on Serbian collectors' market, or in any of public collections.

There are some indications that King Milan I reciprocated with Grand Cross of the Royal Serbian Order of White Eagle for Kalakaua himself, and with lesser class (which ?) for King of Hawaii's Commander of Guards Music, one David Piauea.

D.A.

Горе: Аверс орденог знака 4. класе Ордена хавајске круне. Доле: Званични портрет краља Калакауе. На основу ленте коју Краљ носи, као и сачуване ленте британског принца Алберта, изгледа да је степен са ланцем имао ленту чисто плаве боје, за разлику од осталих степенa за које је била пругаста. Above: Order of the Crown of Hawaii, 4th Class badge, obverse. Below: Official portrait of King Kalakaua. He wears blue Sash, which suggests that for Collar class it was different from others.

Звезда великог крста Ордена Камехамехе I Великог. Star of the Grand Cross of the Order of Kamehameha I The Great.

